

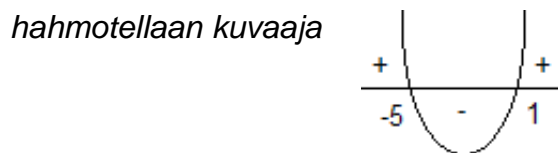
6 TOISEN ASTEEN EPÄYHTÄLÖ

Toisen asteen epäyhtälön ratkaiseminen

1. Muunnetaan epäyhtälö perusmuotoon $ax^2 + bx + c > 0$ (tai $\geq, \leq, <$)
2. Määritetään nollakohdat ratkaisemalla yhtälö $ax^2 + bx + c = 0$
3. Hahmotellaan paraabeli nollakohtien ja aukeamissuunnan perusteella
4. Päätellään ratkaisujoukko

Esim. 1 Ratkaise epäyhtälö $x^2 + 4x - 5 \geq 0$

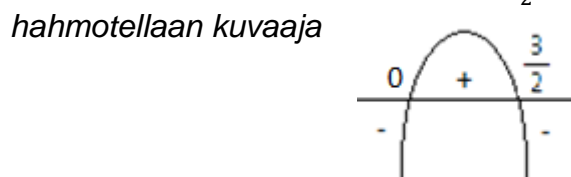
ratkaistaan yhtälö $x = \frac{-4 \pm \sqrt{4^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-5)}}{2 \cdot 1}$
 $x = -5 \vee x = 1$

päätellään ratkaisu $x \leq -5 \vee x \geq 1$

Esim. 2 Ratkaise epäyhtälö $3x > 2x^2$

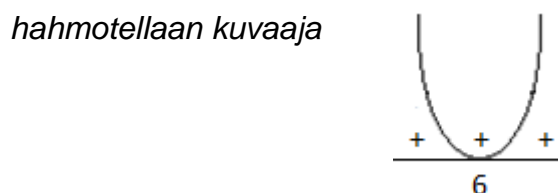
siirretään termit $-2x^2 + 3x > 0$
ratkaistaan yhtälö $x(-2x + 3) = 0$
 $x = 0 \vee x = \frac{3}{2}$

päätellään ratkaisu $0 < x < \frac{3}{2}$

ESIM 3. Ratkaise epäyhtälö $-\frac{1}{2}x^2 + 6x - 18 < 0$

kerrotaan (-2):lla $x^2 - 12x + 36 > 0$
ratkaistaan yhtälö $x^2 - 12x + 36 = 0$
 $x = 6$

päätellään ratkaisu $x \neq 6$

TEHTÄVÄT

Ratkaise epäyhtälö tehtävissä 1 – 7

1. a) $x^2 < 1$
c) $4 - x^2 \leq 0$
2. a) $x^2 - x - 2 < 0$
c) $-x^2 + x + 6 > 0$
3. a) $2x^2 - 7x + 3 \geq 0$
c) $x^2 + x + \frac{2}{9} < 0$
4. a) $(x + 1)(x - 2) \leq 0$
c) $(x - 1)^2 > (1 + 2x)(1 - 2x)$
5. a) $x^2 + 4x - 2 \leq 0$
6. a) $(x - 1)^2 > 1$ [s87]
7. a) $2x^2 - 3x + 4 < 0$
8. Millä x :n arvoilla lauseke on määritelty
a) $\sqrt{3 + 2x - x^2}$
b) $\sqrt{x^2 - 9}$
9. Millä välillä paraabeli $y = 2 - 3x - 4x^2$ on suoran $y = 1$ yläpuolella
10. Osoita, että funktion $f(x) = x^2 - 4x + 5$ kaikki arvot ovat positiivisia
11. Määritä a siten, että yhtälöllä $3x^2 - 2ax + a = 0$ ei ole ratkaisuja
12. Ratkaise epäyhtälö
a) $2x + 7 \geq x^2$
c) $-\frac{1}{4}x^2 + 2x - 4 < 0$
b) $5 < 2x^2 + 4x$
d) $x < x^2 + 1$
13. Ratkaise kaksoisepäyhtälö $x - 1 < \frac{3}{2} - \frac{3}{2}x < x^2 + x$
14. Millä x :n arvoilla paraabeli $y = x^2 - 3x + 7$ on suoran $y = 4x - 3$ alapuolella
15. Millä a :n arvoilla yhtälön $(3a + 1)x + 81 = 0$ juuret ovat reaaliset? [k88]
16. Ratsastustallin seinustalle rajataan suorakulmion muotoinen aitaus. Millä välillä aitauksen pituus (tallin seinän suunnassa) voi vaihdella, kun aitauksen ala täytyy olla vähintään 140 m^2 ja aita on käytettävissä 34 m ?
17. Kahdeksan metrin pituiset tikapuut asetetaan seinää vasten siten, että tikkaiden yläpää on vähintään 5 m ja enintään 7 m korkeudella maanpinnasta. Kuinka kauas seinästä alapää voidaan asettaa?
18. Suorakulmion muotoisen huoneen ympäröimä on 32 m . Osoita, että tämän huoneen pinta-ala on enintään 64 m^2 .
19. Minkä kahden peräkkäisen kokonaisluvun tulo on lukujen 15000 ja 16000 välissä?

VASTAUKSET

1. a) $-1 < x < 1$ b) $x \leq 0 \vee x \geq 2$ c) $x \leq -2 \vee x \geq 2$ d) ei ratkaisua
2. a) $-1 < x < 2$ b) $x \leq -5 \vee x \geq -2$ c) $-2 < x < 3$ d) $x \leq -6 \vee x \geq 1$
3. a) $x \leq \frac{1}{2} \vee x \geq 3$ b) $-\frac{1}{2} < x < \frac{1}{3}$ c) $-\frac{2}{3} < x < -\frac{1}{3}$ d) $x \leq -2 \vee x \geq \frac{1}{7}$
4. a) $-1 \leq x \leq 2$ b) $x < -\frac{2}{3} \vee x > 4$ c) $x < 0 \vee x > \frac{2}{5}$ d) $x < 8$
5. a) $-2 - \sqrt{6} \leq x \leq -2 + \sqrt{6}$ b) $x < -\sqrt{3} \vee x > \sqrt{3}$
6. a) $x < 0 \vee x > 2$ b) $\frac{4}{5} < x < 6$
7. a) ei ratkaisua   b) $x \in R$
8. a) $-1 \leq x \leq 3$ b) $x \leq -3 \vee x \geq 3$
9. $-1 < x < \frac{1}{4}$
10. -
11. $0 < a < 3$
12. a) $1 - 2\sqrt{2} \leq x \leq 1 + 2\sqrt{2}$ b) $x < \frac{-2 - \sqrt{14}}{2} \vee x > \frac{-2 + \sqrt{14}}{2}$
c) $x \neq 4$ d) $x \in R$
13. $x < -3 \vee \frac{1}{2} < x < 1$
14. $2 < x < 5$
15. $a \leq -6\frac{1}{3} \vee a \geq 5\frac{2}{3}$
16. $14m - 20m$
17. $3,9m - 6,2m$
18. -